

Balogh Márton

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Közjogi Tagozatának tagja

Az új Migrációs és Menekültügyi Paktum – politikai kompromisszum?*

I. Bevezetés

A 2014-15-ben tetőző Európai migrációs válságot követő időszakban az Európai Unió döntéshozói kezdeményezték a Dublin III. rendelet¹ javítását, módosítását. Jelen cikkemben az új Migrációs és Menekültügyi Paktumot és azt a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet tervezetet elemzem,² amely a jelenleg hatályban lévő Dublin III. rendeletet megreformálni kívánó javaslatot jelenti.

A migrációs válságot követő 2016-os évben kibocsátott az Európai Bizottság egy közleményt, amely szerint: „Az az általános cél, hogy a jelenlegi, kialakításából és elégtelen végrehajtásából adódóan egyes tagállamokra aránytalan felelősséget róvó, valamint az ellenőrizetlen és irreguláris migrációs áramlásokat ösztönző rendszert olyan, igazságosabb rendszer váltsa fel, amely az EU-ba való rendezett és biztonságos eljutási lehetőségeket biztosít a védelemre szoruló harmadik országbeli állampolgároknak, illetve azoknak, akik elősegítetik az EU gazdasági fejlődését.”³ A közleményt követően megkezdődött a reformprogram, amelynek átfogó neve az új Migrációs és Menekültügyi Paktum, benne a Dublin III. rendeletet reformáló menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelettel. Érdeemes mind politikai oldalról, mind a javaslat szövegére koncentráló vizsgálatot végezni, ugyanis a még nem hatályba lépett Paktumot folyamatos kritikák érik, különösen a Rendelet egyes újításai miatt. A következőkben először a politikai vitákról, majd a konkrét szövegről értekezem, ahol lehetőségem van rá, ott a már gyakorlatba átültetett rendelkezéseket példákkal is szemléltetem, zárásul összegzem a kutatásaim alapján a Paktumról megfogalmazott gondolataim.

* A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU rendelete (2013. június 26.) egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás)

² Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a menekültügy és a migráció kezeléséről, valamint a 2003/109/EK tanácsi irányelv és az (EU) XXX/XXX rendeletre [Menekültügyi és Migrációs Alap] irányuló javaslat módosításáról (COM/2020/610 final). Reflexiómban gyakran csak Rendeletként hivatkozom a szövegre.

³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A közös európai menekültügyi rendszer reformja és az Európába jutás legális lehetőségeinek javítása felé. Európai Bizottság, Brüsszel 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-HU/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A52016DC0197&qid=1700662599146>. (2024. 03. 23.)

II. A Paktumot övező politikai vita

A Paktum célját az Európai Bizottság a következőképpen foglalja össze: „Az új rendszer célja, hogy biztonságot nyújtson, egyértelmű helyzetet teremtsen és tisztességes feltételeket biztosítson az Unióba érkező emberek számára. Ezenfelül meg fogja alapozni az európai lakosság bizalmát az iránt, hogy az EU eredményesen és emberségesen kezeli a migrációt, összhangban értékeinkkel és a nemzetközi szabályokkal.”⁴ Véleményem szerint a Paktum ambiciózus célokat fogalmaz meg, ám ezeknek a céloknak a megvalósítása függ az Európai politikai csatározások egyik leghevesebb színterétől, ami a hét nagy európai politikai pártot tömörítő Európai Parlament.

A politikai vitákat illetően érdemes a 2023. október 4-ei strasbourgi plenáris ülést meghallgatni vagy az ülés jegyzőkönyvét elolvasni, amely „A menekültügyi és migrációs csomag gyors elfogadásának szükségessége”⁵ címmel zajlott. A „csomag” kifejezés itt a Paktumra utal. A 2015-ös migrációs hullám ékes példája annak, hogy a tagállamok összetartásán éket vethetnek a saját, tagállami érdekeiket veszélyeztető események.⁶ A következőkben bemutatom az európai politikai pártok képviselőinek felszólalásait.

Manfred Weber, aki az Európai Néppárt (jobb-közép politikai irányultságú párt, a párt neve röviden: EPP) elnöke Európa befogadóképességének korlátairól, a több országot átfogó európai emberek lakhatási kríziséről (amit a migráció csak megnehezít) és az embercsempészet veszélyeiről beszélt, majd megköszönte az Európai Unió külső határait védő Frontexnek és a nemzeti hatóságoknak a munkáját. Az Európai Szocialisták pártja (röviden: S&D vagy PES) nevében Gabriele Bischoff kritikus hangnemben szólt a Paktum körüli vitáról: számonkérte a tagállamokon azok szolidaritását a menekültekkel való bánásmódot illetően és kritizálta az EU-Tunézia megállapodást.⁷ A Paktum szerinte nem szolidáris a menekültek felé. Malik Azmani, a Renew Europe (röviden Renew, liberális-centrista politikai párt) felszólalójaként hangsúlyozta a migráció külső dimenziójának jelentőségét, különösen a harmadik országokkal való együttműködést, valamint a migráció kiváltó okainak kezelését a küldő országokban. Beszédében kitért a legális

⁴ Új migrációs és menekültügyi paktum. Európai Bizottság https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_hu. (2024. 03. 23.)

⁵ A vitáról készült jegyzőkönyv elérhető itt: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2023-10-04-ITM-003_HU.html, a plenáris ülésről készült videófelvétel pedig elérhető itt: <https://www.europarl.europa.eu/plenary/hu/vod.html?mode=chapter&vodLanguage=HU&playerStartTime=20231004-09:02:20&playerEndTime=20231004-11:47:17#>. (A linkre kattintva rögtön a migrációs vitára ugrik az oldal.)

⁶ A Scriptura 2023./II. számában a Dublin III. rendelet alkalmazását vizsgáltam a migrációs válság idején, amely során megállapítottam az Európai Bizottság migrációs válságról készített jelentése [European Commission (DG Migration and Home Affairs): Evaluation of the Implementation of the Dublin III Regulation – Final Report. Brussels, 18 March 2016. https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2020-09/evaluation_of_the_implementation_of_the_dublin_iii_regulation_-_executive_summary_en.pdf] alapján, hogy a Dublini rendelet egyik legnagyobb hibája az aránytalan terhek telepítése volt az Európai Unió határain fekvő tagállamok (Olaszország, Görögország, Magyarország) hatóságaira. A Dublin III. rendelet 17. cikkében foglalt mérlegelési jogkör alkalmazásával a „belső” tagállamok átvehettek volna a dublini szabályok szerinti adminisztrációs teherből, ellenben az EU területi periferiáján levő tagállamokat Németországot kivéve egyik tagállam sem segítette. (Forrás: Balogh Márton: Emberi vagy embertelen jogok? A Dublini rendelet a migrációs válság tükrében. Scriptura 2023./II. sz. 123.-131. o.)

⁷ A megállapodásról lásd a III. fejezetet.

migrációs útvonalak felállításának szükségességére és a hatékony visszatérítési politikára.⁸ Az Európai Szabad Szövetség és a Zöldek (röviden: Les Verts/ALDE) nevében Philippe Lamberts kifejezte rosszállását az európai menekültügyi politikáról, ugyanis az legitimálja az erőszakot a védelmet kereső emberekkel szemben. Beszédében kiemelte, hogy ezek az emberek a háború, üldöztetés, a természeti erőforrások kimerülése vagy az elviselhetetlenné vált éghajlat miatt kényszerültek elhagyni hazájukat. Feladatunk segíteni, hiszen ha mi az ő cipőjükben lennénk, mi ugyanúgy védelemre szorulnánk. Nicola Procaccini, az Európai Konzervatívok és Reformisták (röviden: ECR) képviselőjében a Paktum mielőbbi elfogadását javasolja, ugyanis az illegális bevándorlás megnehezíti az európai emberek életét. Az olasz képviselő a vita előtti napokban Olaszországból érkezett Frankfurtba. A repülőgépén minden utas útlevelét ellenőrizték. A migráció miatt a belső határokat egyre visszaállítják, amely miatt sérül az emberek szabad mozgása Európában, mégis a külső határokat megnyitják olyanoknak, akiknek nincs joguk belépni Európába. Marco Zanni, az Identitás és Demokrácia párt (röviden: ID) elnöke Olaszországot méltatta, ugyanis a Földközi-tengeren életüket veszített menekültek száma hazája 2018-as választásait követően lecsökkent,⁹ ugyanis a „természetesnek vélt” elv alapján az olasz politikai tömb elutasítja a nem legális úton érkező embereket. Manon Aubry, a Baloldal (angolul: The Left) képviselője a jobboldali és konzervatív pártok hisztériájának nevezte azt, ahogyan az Európai Unió a migrációt kezeli. Az új Migrációs és Menekültügyi Paktumban legitimálják az embertelen migrációs politikát, ehelyett egy humánus, a menekültek alapvető jogait tiszteletben tartó Paktumra lenne szükség.

Látható, hogy a hét nagy európai párt között milyen éles vita zajlik a Paktum alapvető kérdéseit illetően.¹⁰ Az együttműködés harmadik államokkal, a visszatérítési politika, a legális migrációs útvonalak vagy a migráció küldő országában való kezelése mind diskurzust vált ki. Mi okozza ezt a rengeteg konfliktust a Paktum körül? Úgy gondolom, a határmenti országok tapasztalatai egyértelműen negatívabbak, mint az EU belső tagállamainak, ahogyan ez Nicola Procaccini, Marco Zanni vagy Hidvégi Balázs beszédéből kiderült. A vitát meghallgatva érezhető a különbség a határmenti tagállamok és a nem határmenti országokból érkező képviselők között

⁸ A visszaküldés tilalma (*non-refoulement*) egy nemzetközi jogelv, amely alapján az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 78. cikkével összhangban a menedékkérőtől nem tagadható meg a határon való belépés, és nem küldhető vissza/tovább olyan országba, ahol üldöztetésnek lenne kitéve vagy az emberi jogainak megsértése bekövetkezhetne. [A *non-refoulement* nemzetközi jogelvről bővebben: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/GlobalCompactMigration/ThePrincipleNon-RefoulementUnderInternationalHumanRightsLaw.pdf> (2024. 03. 25.)] A következő fejezetben kitérek erre az elvre is a rendelet javaslat elemzése kapcsán.

⁹ A 2018-as olasz választásokról bővebben: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2018/mar/05/italian-elections-2018-full-results-renzi-berlusconi> (2024. 03. 24.)

¹⁰ Megjegyzem, hogy a magyar EP képviselők közül a független (egyik Európai politikai pártba sem tartozó) Hidvégi Balázs szólt fel. Beszédében többek között kiemelte a magyar és horvát határokon, a határt védő rendvédelmi szervekkel szemben fegyvert emeltek az érkezők, illetve a magyar képviselő is megemlítette a belső határellenőrzések visszaállítását az Európai Unióban.

(különösen az olasz felszólalóknál), csakúgy, ahogy érezhető a különbség a politikai pártok megközelítésében is. Emellett a vita követése kapcsán megragadt bennem egy kifejezés: erkölcsi felelősség. Meddig terjed az Európai Unió erkölcsi felelőssége, milyen módon és mértékben szükséges segítséget nyújtanunk harmadik országból érkezőknek? Kötelesek vagyunk-e az európai életszínvonalunkból engedni? Megoldás-e az, hogy a közös európai vívmányokat, mint a szabad mozgás keretek közé szorítjuk? A következőkben megvizsgálom közelebbről a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet tervezetét, amely tehát az új Migrációs és Menekültügyi Paktum része, a Dublin III. rendeletet megreformálni készülő javaslat.

III. A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet tervezete¹¹

2023 decemberében ideiglenes megállapodás született a tüzes vitákat folytató Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa (Miniszterek Tanácsa) között a Paktum öt tervezett rendeletét illetően.¹² Az ideiglenes megállapodás részét képezi a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet is, amely új szolidaritási mechanizmust hoz létre, benne kötelező támogatási kötelezettséggel azon tagállamok felé, akik nem tudnak megbirkózni a területükre érkező illegális bevándorlók számával.¹³ Megjegyzem, hogy a jelen ideiglenes megállapodást követően a rendeleteket az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak hivatalosan el kell fogadnia. A COREPER 2023. december 20-án,¹⁴ amíg az Európai Parlament az utolsó plenáris ülészakán, április 11-én szintén elfogadta a javaslatot,¹⁵ így a Tanács elfogadása maradt hátra.

A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet egyik legfontosabb újítása a visszaküldési politika. A javaslat alapján alapvető eleme a hatékony migrációs politikának az Unió területén való tartózkodásra nem jogosult személyek visszatérítése, különösen a tagállamok közötti szolidaritást elősegítő intézményként szerepel a javaslat 5. cikkében. Megerősítve a *non-refoulement* elvi kritériumait, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 78. cikk kimondja, hogy a menedékkérők nem küldhetők vissza harmadik országba, ha fennáll az üldöztetés vagy más súlyos

¹¹ A fejezetben a már idézett „Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETÉRE a menekültügy és a migráció kezeléséről, valamint a 2003/109/EK tanácsi irányelv és az (EU) XXX/XXX rendeletre [Menekültügyi és Migrációs Alap] irányuló javaslat módosításáról (COM/2020/610 final).” szövegnek a rendelkezéseit elemzem, az említett pontok a javaslat azonos számú pontjai, az idézetek pedig a javaslat megfelelő pontjaiból kiemelt szövegrészek.

¹² What is the New Pact on Migration and Asylum of the EU? European Commission. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/new-pact-migration-and-asylum_en?preflang=hu (2024. 03. 24.) Az öt rendelet: Az átvilágításról szóló rendelet, az Eurodac-rendelet, A menekültügyi eljárásokról szóló rendelet, A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet (a tárgyalat szöveg), illetve a válságról és a *vis maior*ról szóló rendelet.

¹³ Council of the EU: Asylum and migration reform: EU member states' representatives green light deal with European Parliament. Consilium. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/08/asylum-and-migration-reform-eu-member-states-representatives-green-light-deal-with-european-parliament/> (2024. 03. 24.)

¹⁴ Uo.

¹⁵ Jorge Liboreiro: Az Európai Parlament szűk többséggel támogatja az uniós menekültügyi reformot. Euronews. <https://hu.euronews.com/my-europe/2024/04/10/az-europai-parlament-szuk-tobbseggel-tamogatja-az-unios-menekultugyi-reformot> (2024. 05. 09.) A tervezet Európai Parlament általi elfogadásáról bővebben a kitekintésben írom le gondolataim.

sérelem veszélye. Azonban a 2015-ös migrációs hullám tapasztalatai alapján a Rendeletben rögzítésre került, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek jelentős része megalapozatlannak tekinthető, vagyis a sérelem veszélye nem áll fent. A visszaküldés engedélyezésével – amely tehát nem emberi jogi sérelem nyomán, hanem megalapozatlan kérelmek esetén következne be – csökkenthető lenne a menekültügyi tagállami teher a korábbi Dublin III. rendeletben felállított egyenlőtlen teherelosztás újragondolásával és csak azok kapnának segítséget, akiknek valóban szüksége van rá. Úgy gondolom, hogy ez a kezdeményezés az előző fejezetben tárgyalt plenáris ülésen felmerült emberi jogi aggályok és szolidaritás hiányát is áthidaló köztes megoldás lehet.

A polgárok bizalmának visszanyerése érdekében helyesnek vélem a rendeletben kirajzolódó szolidaritási mechanizmust, amely a tagállamok közötti felelősséget tisztességes mértékben osztja el, ezzel nem leterhelve az Európai Unió külső határain fekvő tagállamokat. Ezt erősíti meg a Rendelet IV. része, amely a Rendelet szolidaritási szabályait írja le. A Rendelet 48. cikke felhatalmazza az Európai Bizottságot, hogy végrehajtási jogi aktust fogadjon el, majd az 53. cikk meghatározza, hogy ennek a jogi aktusnak a célja, hogy „[...] meghatározza a többi tagállam által a migrációs nyomásnak kitett tagállam javára nyújtandó szolidaritási hozzájárulásokat, és azok végrehajtásának időkeretét.” Amennyiben nem „természetbeni” hozzájárulást teljesítenek, a tagállamoknak kötelezően a visszaküldést kell szponzorálniuk az 54. cikkben meghatározott elosztási kulcs alapján, amely lakosság és GDP arányosan határozza meg a fizetendő összeget. Ilyen rendelkezés a Dublin III. rendeletben nem szerepelt, tehát korábbi gyakorlat a tagállamok kooperációjának ilyen módú kivívására nincs. Érdekes kérdést vet fel, hogy képes lenne a Bizottság ilyen szintű hatalmat gyakorolni egy tagállamra? Mi állítja meg a tagállamokat, hogy segítség helyett megfizessék a nemtevésük költségeit? Érdeemes megemlíteni, hogy a Paktum korábban kötelező kvótarendszert kívánt bevezetni, ellenben végül engedett a politikai (élen Magyarországgal) nyomásnak, ennek a lenyomata a pénzben való megfizetése az intézkedések nem teljesítésének.¹⁶ Hogy ez előbbre vezet-e vagy sem, az egyelőre nem ítéhető meg, de olvasatomban a segítség pénzbeli kiváltására adnak lehetőséget ezzel a tagállamoknak. Ugyanakkor érdemes lenne megvitatni, hogy a Bizottság hatáskörének rendkívül széles meghatározása a rendeletben mennyire lehet előrevetető egy olyan „szuverenitásközeli” politikában, mint a menekültügy.

A javaslat talán legtöbb kritikát kapott újítása a harmadik országokkal való kapcsolatok kiépítésének felvetése. A migrációs elemek holisztikus megközelítését igazolja a rendelet 3. cikkének a) pontjában felvetett „kölsönösen előnyös partnerségek és szoros együttműködés az érintett harmadik országokkal, beleértve a nemzetközi védelemre szoruló harmadik országbeli állampolgárok és azon személyek legális bentadási lehetőségeit, akik számára egyéb okból engedélyezték a tagállamokban való jogszerű tartózkodást, az irreguláris migráció kiváltó okainak kezelését, a nagyszámú védelemre

¹⁶ Bővebben a kötelező kvóta megfizetéséről itt: <https://hu.euronews.com/my-europe/2022/06/10/az-eu-uj-migracios-csomagjaban-nem-lesznek-kotelezo-kvotak-helyette-fizethetnek-is-a-tagal> (2024. 03. 24.)

szoruló migránst és menekültet befogadó partnerek támogatását, valamint azok határigazgatási, menekültügyi, migrációkezelési, és az irreguláris migráció és a migráncsempészás megelőzésére és leküzdésére való kapacitásainak fejlesztését, valamint a visszafogadással kapcsolatos együttműködés fokozását.” Érdeemes megjegyezni, hogy a harmadik országokkal kötött megállapodások európai viszonylatban elsősorban a tagállamokkal szemben tanúsított szolidaritás leképződését jelentik,¹⁷ amely véleményem szerint a Rendelet sarokkövét jelenti. A visszaküldés és visszafogadás terén az Európai Unió együtt kíván működni olyan harmadik országokkal, ahova menekült státuszra nem jogosult – így a *non-refoulement* elvét ki nem merítő személyes körülménnyel bíró – személyek visszaküldhetőek, ezzel mentesítve az Európai Unió tagállamait a migrációs tehertől. Emellett ezeknek a harmadik országokkal kötött megállapodásoknak fontos preventív-megelőző hatáskört szán a Rendelet.

A legtöbb kritika a törekvés gyakorlati megvalósítását vitatja. Erre kiváló példa az EU-Tunézia megállapodás. Az Európai Unió a Tunéziából induló tengeri útvonalon történő átkelés mérséklése érdekében csökkenteni igyekszik a menedékkérők Európába érkezését. Ellenben fontos megjegyezni, hogy a kritikák alapját az jelenti, hogy ezek a személyek nem esnek át menekültügyi kérelmük elbírálásán, tehát a megállapodás jelen formájában lényegében a visszatoloncolást finanszírozza.¹⁸

Más megoldást alkalmaz az Egyesült Királyság a szintén hevesen kritizált Ruandával kötött megállapodásával. Az Egyesült Királyságba menekültkérelmet benyújtani kívánó személyeket a megállapodás szerint Ruandába küldik és ott bírálják el a kérelmüket (tehát az EU-Tunézia megállapodással szemben a kérelem benyújtása ebben az esetben megtörténik). Ruanda emberi jogot veszélyeztető körülményei és a megalapozott gyanú miatt arra vonatkozóan, hogy a Ruandába küldött menedékkérőket visszatoloncolnák a küldő országba, az angol legfelsőbb bíróság jogellenesnek minősítette a megállapodást.¹⁹ Úgy gondolom, hogy a migráció harmadik országokba irányuló externalizációja rengeteg emberi jogi fenyegetést és visszaélést tartogat magában, emiatt a magam részéről alá tudom támasztani ezekkel a megállapodásokkal kapcsolatban emelt kritikákat, kifogásokat.²⁰

¹⁷ Natascha Tanzi: *The Proposed Asylum and Migration Management Regulation and the Dublin III Regulation: An Analysis of Asylum and Migration Law in the EU*. Stanford-Vienna European Union Law Working Paper No. 87. 20-21. o.

¹⁸ Bővebben az EU-Tunézia megállapodással szemben emelt – éppen az európai parlamenti képviselők által megfogalmazott – aggályokról ld. itt: <https://hu.euronews.com/my-europe/2023/07/18/az-ep-kepviselok-szemrehanyast-tettek-az-europai-bizottsagnak-a-tuneciai-kegyetlen-diktato> (2024. 03. 25.)

¹⁹ Bővebben a bíróság indokolásáról a megállapodás jogellenessé nyilvánítása kapcsán elérhető itt: <https://www.hrw.org/news/2023/11/15/uk-supreme-court-finds-uk-rwanda-asylum-scheme-unlawful> (2024. 03. 25.)

²⁰ Utóbbi Egyesült Királyság-Ruanda megállapodás relevanciája a téma szempontjából az, hogy a második ciklusára is induló Európai Bizottság elnökasszonya, Ursula von der Leyen előirányozta egy, az imént említett megállapodáshoz hasonló megkötését általa „biztonságos” harmadik országoknak hívott együttműködőkkel, amelyekben az EU is hasonló migrációt externalizáló lépéseket tehet. [Forrás: <https://euobserver.com/migration/158224> (2024. 03. 25.)]

Véleményem szerint az Európai Uniónak mielőbbi fellépésre van szüksége, ha meg kívánja akadályozni az olyan megállapodások létrejöttét, mint amit az Egyesült Királyság és Ruanda kötött. Noha előbbi ország már nem tagja az Európai Uniónak, Olaszország tavaly kötött egy bilaterális megállapodást Albániával menekültközpontok létrehozásáról. Olaszország két központot nyit Albániában, az egyikben az érkező menedékkérőket átvizsgálják, a másikkban pedig a menedékkérelmük elbírálásáig őrizetben tartják őket.²¹

IV. Kitekintés

Az Európai Unió menekültügyi politikája új korszakba lép a Migrációs és Menekültügyi Paktummal. Rendelkezései heves vitákat váltanak ki, olyannyira, hogy Eve Geddie, az Amnesty International Európai Unióval foglalkozó irodájának igazgatója egyenesen odáig ment, hogy „*Ez a megállapodás [a Paktum] egy több évtizedes visszalépés lehet az európai menekültügyi jogban. Eredménye nagy eséllyel az lesz, hogy az Európai Unióban menedékkérelmet kérő személyek útjának minden egyes szakaszában növekedni fog az a szenvedés, amelyet elszenvednek.*”²² Azonban a Paktum reformjellelű célkitűzése arra vonatkozóan, hogy az európai migráció jobban (gyorsabban, hatékonyabban, igazságosabban) legyen kezelve, mégis eredményre vezetőnek tűnik. A migráció externalizálása egyre inkább felmerülő „megoldás” az Európai migrációra, azonban nem szabad félvállról venni az emberi jogi sérelmek elszenvedésének a veszélyét, ezért úgy gondolom, hogy mindenképpen szükséges ezeknek a harmadik államoknak a monitorozása, megfigyelése az olyan alkuk elkerülése végett, mint amelyet az Egyesült Királyság kötött Ruandával.

Az informális megegyezés az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament között a most leköszönő 2019-2024-es EP képviselői gárda utolsó lépése arra vonatkozóan, hogy irányt mutasson a következő 5 évre az új képviselőknek. Az áprilisban megszavazott Paktum, bár szűk többséggel, mégis elfogadásra került, ezzel jelezve a téma akkut és megoldásra váró jellegét. Úgy gondolom, hogy egyrészt a Mesterséges intelligencia rendelethez hasonlóan – a politikai pártok közötti nézeteltérések ellenére is – a jövőbetekintés,²³ a következő parlamenti ciklusnak szóló iránymutatás jegyében került elfogadásra a Paktum, ugyanakkor tényleges reformot látok arra vonatkozóan, hogy az Európai Unió tagállamainak a migrációval kapcsolatos nehézségeit kezelni tudja a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet jövőbeli hatályba lépését követően.

²¹ Az olasz-albán megállapodás nem hivatalos angol fordítása elérhető itt: <https://odysseus-network.eu/wp-content/uploads/2023/11/Protocol-between-the-Government-of-the-Italian-Republic-and-the-Council-of-Minister-of-the-Albanian-Republic-1-1.pdf> (2024. 03. 25.)

²² EU: Migration Pact agreement will lead to a “surge in suffering”. Amnesty International. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/12/eu-migration-pact-agreement-will-lead-to-a-surge-in-suffering/> (2024. 05. 09.)

²³ 2024. március 13-án megszavazták a Mesterséges intelligenciáról szóló rendeletet az Európai Parlament strasbourg-i plenáris ülésén. [Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law> (2024. 03. 25.)]